

VERKLARING

Over de

Eerste Algemene Zendbrief van de Apostel Petrus

door

Dominicus Goltzius

1 PETRUS 2 VERS 2 EN 3

En, als nieuwgeborene kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke
onvervalste melk, opdat gij door dezelve moogt opwassen;
Indien gij anders gesmaakt hebt, dat de Heere goedertieren is.

Zal iemand enig prijselijk werk verrichten, zo is het nodig dat hij vooraf
wegdoet al wat hem daarin hinderlijk zou mogen zijn; Om dat de *hinderpalen* weg
genomen zijnde hij dan zijn werk met meerdere spoed en vaardigheid verrichtten
kan. Zoals dit nu nodig is in allerlei prijselijk werk zowel burgerlijk als geestelijk,
zo moeten wij zeggen dat het in het bijzonder vereist wordt omtrent het *Woord*
Gods, omdat met des te meer vrucht te ontvangen. Dit leert ons de Apostel
Jacobus, in Jac.1:21. met deze woorden: *Afgelegd hebbende alle vuiligheid en*
overvloed van boosheid, ontvangt met zachtmoedigheid het Woord, dat in u geplant
wordt en uwe zielen kan zalig maken. Daar vereist hij *ontvangning* van het *Woord*
Gods, evenals *de aarde*, die het *zaad*, en daarna de regen ontvangen hebbende,
bekwaam kruid voortbrengt. Hebr.6:7. Welk *ontvangen* geschied in en met een
eerlijk en goed hart, dat met geloof vermengt of aangedaan is. Luc.8:19 en Hebr.2:7.
Zijnde ook dat *Woord* waardig om ontvangen te worden, *eensdeels* omdat het door
Gods getrouwe Dienaars, als geestelijke planters, *in ons geplant wordt.* Zie ook

1.Cor.3:6-8. *Anderdeels omdat het een Woord is dat onze zielen kan zalig maken; namelijk voor zover het God belieft dat te maken tot een krachtig middel tot de zaligheid, degenen die geloven. Rom.1:16. En dus behaagt het God, zelfs soms door de dwaasheid van de prediking zalig te maken die geloven. 1.Cor.1:21. Maar nu, zal men dat Woord naar behoren en met vrucht tot zaligheid ontvangen, zo wil Jacobus, dat men eerst aflegt alle vuiligheid en overvloed van boosheid. Hij wist wel dat er behoorlijke voorbereiding tot het ontvangen van het Woord moest zijn, en dat men zien moet hoe men hoort, volgens Luc.8:18. Daarom terwijl er geen groter beletsel in het ontvangen van het Woord is, dan de vuiligheid van de zonden en de overvloed van de boosheid, die in het hart van de mensen schuilt, zo wil hij dat onze voorbereidingen daarin bestaan zal, dat men dat van te voren aflegt, op dat zo het Woord Gods, dat rein is, en Gods Geest, die heilig is te vruchtbaarder en voorspoediger ingang in zulken harten hebben mag. Hierom past het de goddelozen niet, Gods inzettingen te vertellen. Ps.50:16. Als nu de vuiligheid zo afgelegd is, dan zal men met zachtmoedigheid het Woord Gods kunnen ontvangen.*

Zoals nu de Apostel Jacobus zo'n goede en nodige orde voorschrijft omtrent onze verdraagzaamheid ten opzichte van het Woord Gods, zo vinden wij dat onze Apostel Petrus dit doet op diezelfde wijze. Hij heeft in het voorgaande vers geleert welke vuiligheid of vuile zonden wij moeten afleggen, namelijk *alle kwaadheid, en alle bedrog, en geveinsdheid, en nijdigheid, en alle achterklappingen*. Maar waartoe? Hoewel uit haar natuur moesten afgelegd worden, zo wil nochtans de Apostel dat met dit doel gedaan hebben, opdat wij te ijveriger mochten bevonden worden omtrent het woord Gods, *om dat met begeerte, als nieuwgeboren kinderkens te ontvangen tot meerdere wasdom*. Daarom zo snel niet gezegd hebbende in vers 1. *Zo legt dan af*, ect. Namelijk als grote *hinderpalen*; tot een nodig werk, of hij komt te tonen, dat het hiertoe strekt, dat wij, *als nieuwgeboren kinderkens zeer begerig moeten zijn, na de redelijke onvervalste melk, ect.*

Wij hebben in dat voorgaande vers gezegd, dat in deze eerste algemene vermaning van dit hoofdstuk, begrepen in de drie eerste verzen aan te merken was.

1. *Eerst*, het *kwaad* dat gemijd moest worden.
2. *Ten tweede*, het *goede* dat in ons moet gevonden worden.
3. *Ten derden*, op welke grond dat beide rust.

Het eerste hebben we behandeld vanuit vers 1.

Zo volgt dan het *tweede*, in vers 2.

En het *derde* in vers 3.

2. Ten tweede, het goede dat in ons moet gevonden worden.

Het goede, dat in ons moet gevonden worden, wordt aldus uitgedrukt: *En als nieuwgeboren kinderkens, zijt zeer begerig, ect.* Het woordje, *en*, wordt in de grondtekst niet gevonden, zoals door ons al in vers 1 aangewezen is; maar aldus in de samenhang: *Afgelegd hebbende alle kwaadheid, ect. Zijt begerig.* Niet te min is het zeer juist in onze vertaling toegevoegd; omdat ons daardoor aangewezen en geleerd wordt, niet genoeg te zijn *het kwade te laten*, maar daar moet bijkomen het goede te doen; volgens Ps.24:15.

Doch laat ons tot de inhoud van de woorden zelf komen en daarin nader opmerken.

2.1. Hoe de Apostel zijn gelovige in deze vermaning aanmerkt.

2.2. Hoedanig een goed hij van hen vereist.

2.3. Tot wat einde hij zulks van hen vereist.

2.1. *Hoedanig hij hen aanmerkt.* Als *nieuwgeboren kinderkens*, staat er in de tekst. Wat nieuwgeboren kinderkens eigenlijk zijn is eenieder bekend; namelijk kinderkens die nog maar net gebaard zijn, of ten minsten niet lang in de wereld geweest zijn. Het grondwoord wordt ook wel toegepast op een *kind*, dat nog in moeders lijf is. Luc.1:41. Doch hier kan het zo niet genomen worden; maar voor een *kind*, dat nieuw *ter wereld gebracht is*; Zoals het woord ook zo genomen wordt in Luc.2:12. en Hand.7:19. Het bijgevoegde woord *nieuwgeborene* geeft dat te kennen. Dat *eigenlijke* brengt de Apostel over tot het *oneigenlijke*, noemende deze zijn gelovige, aan wie hij schrijft *nieuwgeboren kinderkens*. Hoewel deze benaming enigszins ook kan toegepast worden op het voorgaande vers, voor zover bij de *kinderkens onnozelheid* gevonden wordt, en niet enige *dadelijke boosheid* en zonde, die bij hen niet is, hoewel niet kan zijn dan *de aangeboren boosheid*, in welk opzicht wij moeten veranderd worden, *als de kinderkens*. Math.18:3. En *kinderen worden in boosheid*. 1.Cor.14:20. en dit nu de Apostel van hen geëist had, onder het woord *afleggen van alle kwaadheid*, ect. Tonende zo, dat ze in dat

opzicht als *nieuwgeboren kinderkens* waren. Evenwel oordelen wij dat de Apostel daarop eigenlijk niet ziet, maar op hetgeen hij van hen getuigd had in 1.Petr.1:23. *Die gij wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad.* Zij waren dan door de *wedergeboorte*, die daar is een *bovennatuurlijke geboorte*, tot geestelijke *kinderen* geworden; voor zover zij, dood zijnde in zonden tot een *geestelijk leven* gebracht waren. Dus waren zij *kinderen Gods* geworden, om dat ze *uit God geboren* waren, Joh.1:12/13. Ook lieve *kinderkens* van de Apostel, voor zover hij *door het Evangelie* hen geteeld had. 1.Cor.4:15. Hetwelk God evenwel als een onvergankelijk zaad, krachtig gemaakt had door de *levendmakende Geest*. Als *nieuwgeboren kinderkens* mogen ze met recht aangemerkt worden, om dat het niet lang geleden was dat zij Christus en Zijn waarheid door een ongeveinsd geloof hadden aangenomen; Dat ze uit het Jodendom tot het Christendom waren bekeerd en overgegaan. En aldus is het dat Petrus hen met een liefelijke en vriendelijke aanspraak ontmoet; wetende dat dat meer tot zijn oogmerk dienen kon.

2.2. Het goede nu dat hij van hen vereist is: *Zijt zeer begerig na de redelijke onvervalste melk.* Vooraf vernemen wij al, dat onze Apostel blijft bij de gelijkenis van *nieuwgeboren kinderen*, waarin men zodra als zij *geboren* zijn, een trek of begeerte verneemt na de borsten van de moeder en de melk die daarin is. En dit eigenlijke maakt de Apostel hier oneigenlijk. Wij horen de Apostel spreken van *melk*, die hij eerst noemt *redelijk*, daarna *onvervalst*, en van een *grote begeerte* na die melk.

2.2.a. *Melk.* Wat vochtigheid melk is weet eenieder. Paulus neemt het eigenlijk als hij in 1.Cor.9:7. Spreekt van het *eten van de melk van de kudde*. Onze Apostel neemt het hier oneigenlijk, doch zo, dat hij het van het eigenlijke ontleent; wel niet van de beesten maar van de mensen, omdat hij van *nieuwgeboren kinderkens* spreekt. Dit woord dan oneigenlijk genomen zijnde, betekent, Gods woord en anders de Heilige ordonnantiën Gods; en wel bijzonder de eerste beginselen van de Christelijke leer. Dus wordt *melk* gesteld tegenover *vaste spijs*; zijnde *melk* voor de kinderkens, en de *vaste spijs* voor volwassenen. 1.Cor.3:2, Hebr.5:12/13. Wat beide melk en vaste spijs, in het Woord Gods gevonden wordt.

Wat dan onze Apostel in het voorgaande hoofdstuk genoemd had, een

onvergankelijk zaad, waardoor de mens *wedergeboren* wordt; dat noemt hij hier een *redelijke en onvervalste melk*. Daar deed hij er bij: *En dit is het Woord, dat onder u verkondigt is*; vervolgens is het, hetzelfde Woord van het Evangelie, wat met recht bij melk vergeleken wordt; want behalve dat de melk van de moeder voortkomt uit twee borsten; en dit Woord ook gevonden wordt in beide Testamenten, dat is de boeken van het Oude en Nieuwe Testament, vergelijk Hoogl.4:5, zo kan men zeggen dat de gelijkheid of overeenkomst ook hier in bijzonder bestaat:

2.2.a.1. In *de zuiverheid*. De melk die uit de borsten van de moeder voorkomt is een *zuivere* vochtigheid, waarom ook *witheid* de melk toegeschreven wordt. Klaagl.4:7. Zo is het ook met het Woord Gods. Zie Ps.19:11. *Het gebod des Heeren is zuiver*. En 12:7. *De redenen des Heeren zijn reine redenen, zilver, gelouterd in een aarden smeltkroes gezuiverd zevenmaal*.

2.2.a.2. In *zoetigheid*. De melk is een *zoete* en aangename vochtigheid en daarom *begeerlijk*: *Het Woord Gods is begeerlijker dan goud, ja, dan veel fijn goud, en zoeter dan honing en honingzeem*. Ps.19:11: Zie ook Ps.119:39. Waarom ook van *begeerte* na deze melk hier gesproken wordt.

2.2.a.3. In *voedzaamheid*. De melk geeft een *voedende* kracht in de kleine kinderen, die meest door de melk uit de borsten opgekweekt worden. Zo is het ook met het Woord, waar door de ziel opgekweekt en gevoed wordt tot het leven van de genade. *De mens leeft niet alleen bij brood, maar bij al het Woord, dat door de mond Gods uitgaat, zei Christus*. Matth.4:4. En hierom spreekt onze Apostel in het laatste van dit vers van *opwassen*¹.

2.2.a.4. In het *gebruik*. De melk wordt niet tot enerlei maar tot verschillend gebruik aangewend, want zij sterkt en tot spijs en tot drank: Het Woord Gods heeft velerlei gebruik: is men op een geestelijke wijze *hongerig*, dan geeft het ons *spijs*; daarin is het *brood, Christus*, te vinden; ja, het is zelf brood en spijs. Ziet Jer.15:16. Is men op een geestelijke wijze *dorstig*, het levert ons uit, *wateren* der genade en des Geestes. Bijzonder, dient de melk van de moeder om het kind te stillen en gerust te maken; wel, aan een zondaar die verslagen is en onrustig over het gevoel van zijn zonde, wat doet het Woord van het Evangelie anders dan zulke

¹ Groeien

zielen gerust te stellen. Christus zelf zegt in Matth.11:28. *Ik zal u rust geven.* Daarop past ook wat David zegt in Ps.116:7. *Mijn ziele, keert weder tot uw rust; want de Heere heeft aan u welgedaan.*

2.2.b. *Redelijke melk.* Het Griekse grondwoord, woord door sommige vertaald met *woordelijk*, zoals een *woord* betekent; en dan *woordelijke melk* is zoveel te zeggen, als de *melk des Woords*, dat is, de melk die in het woord bestaat, of, die het Woord, verstaat Gods Woord, zelf is; En dus komt deze verklaring met het al gezegde overeen. Maar het is ook zeer goed vertaalt met *redelijk*, zoals wij dat ook zo vinden in de grondwoorden van: *redelijke Godsdienst*. En zo wordt het Woord Gods *redelijk* genoemd:

Eensdeels, omdat daarin niet anders dan hetgeen *redelijk*, billijk en op goede redenen steunt, gevonden wordt. Vergelijk Deut.4:8.

Anderdeels, om dat het een *geestelijke melk* is, in tegenstelling van de *lichamelijke melk*, die de eigenlijke *nieuwgeboren kinderkens* begeren. Waarom ook de *Syrische vertaling* en de *Hoogduitse Luther vertaling* hier hebben, *geestelijke melk*.

2.2.c. *Onvervalste melk.* Het Griekse grondwoord, wordt nergens anders in het Nieuwe Testament dan hier ter plaatse gevonden. Het is van twee grondwoorden die het zo geeft te verstaan, iets dat *zonder bedrog* is en daarom goed vertaalt met *onvervalst*. Als een zaak *onvervalst* genoemd wordt zoals in Marc.14:3. en Joh.12:3. zo wordt daar het woord voor *onvervalst* gebruikt. Men kan gemakkelijk bevatten waarom het Woord Gods een onvervalste melk genoemd wordt, namelijk:

Eensdeels, omdat het in zichzelf zuiver is, als afkomende van de borsten van de goddelijke wijsheid, en zo niet vervalst door menselijke inzetten; waarom getrouwe leraars dat Woord *spreken uit oprechtheid, als uit God, dat niet vervalsende*. 2.Cor.2:17.

Anderdeels, omdat zoals de zuivere melk het beste voedsel geeft, zo ook het Woord Gods, dat onvervalst is, het beste voedsel aan de ziel en aan de geestelijke mens geeft.

2.2.d. Doch het is onze Apostel niet genoeg zo het Woord Gods genoemd te hebben, maar hij eist ook een *begeerte* van deze *melk*, als hij zegt: *Zijt zeer begerig*. Het Griekse grondwoord wordt op drieërlei wijze in Het Nieuwe Testament vertaald: als *lust hebben*. Jac.4:5; *Verlangen*. Rom.1:11, 2.Cor.5:2. en 9:4; *Zeër*

begerig zijn. Phil.1:8 en 2:6. 1.Thess.3:6. 2.Tim.1:4. en hier ter plaatse. Alle drie betekenissen passen hier zeer goed; met lust moet men verlangen en begerig zijn na deze melk.

Het is bekend dat alle begeerte niet goed is; daar is een *begeerte*, die verboden wordt; *Gij zult niet begeren*. Rom.7:7. Daar is een *begeerte* die natuurlijk is en zo in zichzelf niet kwaad, zoals de begeerte en lust tot eten, drinken en wat tot onderhouding van de natuur dienstig is. Daar is ook een begeerte, die altijd goed is, zijnde een geestelijke begeerte tot verzadiging van de ziel; zoals dat een begeerte in *David* was, Ps.27:4. *Een ding heb ik van de Heere begeert*, ect. En 84:3. *Mijn ziel is begerig en bezwijkt van verlangen*, ect. Ook in Christus, Luc.22:15. En ook in veel godzalige *Koningen* en *Profeten*. Luc.10:24. En van dusdanige geestelijke en vervolgens goede *begeerte*, spreekt hier ook Petrus; eisende die van deze zijn gelovige; en dat niet een kleine of flauwe begeerte, maar een sterke, zoals het Griekse grondwoord vereist; en daarom zeer juist van onze vertalers uitgedrukt, *Zeer begerig*. Een geweldige trek en ernstige lust, een groot verlangen vordert dan hier de Apostel. En dat kon hier niet anders zijn: want *zag hij op hen*, zo merkte hij hen aan als *nieuwgeboren kinderkens*, in welke de natuur al terstond van hun geboorte af, een grote begeerte werkt na de borsten van de moeder; en daarom moest het zo ook met hen gesteld zijn. *Zag hij op deze melk*, waar van hij sprak, die was in zichzelf begeerlijk, als zijnde redelijk en onvervalst; en zo kon het niet anders zijn of zij moesten na die melk een grote begeerte hebben.

En toch hetgeen *Petrus* hier vereist van deze gelovige, dat moet verstaan en betracht worden van alle, in wie een grote *lust* en heilige *begeerte* moet gevonden worden *voor het Woord Gods* en andere goddelijke instellingen hetwelk onder deze oneigenlijke spreekwijze uitgedrukt wordt. Jes.55:1. *O alle gij dorstige, komt tot de wateren*, ect. En Joh.7:37. *Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke*. Want, zoals in een natuurlijk *dorstig* mens eerst kennis gevonden wordt van zijn gebrek en daarna een ernstige begeerte om zijn gebrek vervult te zien: zo dan ook in deze *geestelijke dorstige*; waarin een ernstige *begeerte* en *verlangen* na de *wateren* van de genade gevonden wordt, na Christus en na alle middelen van de genade en de zaligheid. Hierom wordt ook een Godzalig man door *David* zo beschreven in Ps.1:2. *Dat hij zijn lust heeft in des Heeren Wet*. En wat zegt die *lust* anders dan *begeerte* na het Woord Gods en daarna vermaak in dat Woord.

Zodanige begeerte vinden wij in *David* geweest te zijn, zowel wat betreft de openbare Godsdienst, Ps.42:2/3. En 63:2. en 84:3. Als om het privé onderzoeken van het Woord, Ps.119:15/16/31/97. In *Jeremia*, die zijn *begeerte* uitdrukte, door het *opeten* van de *Woorden* Gods na dat hij ze *gevonden* had, dat hem dan tot vreugde en blijdschap van zijn hart werd. Jer.15:16. In *Job*, die de *redenen* van des Heeren *mond meer als zijn bescheiden deel weglegde*. Job.23:12. In die van *Berea*, die het Woord Gods dagelijks *ontvingen met alle toegenegenheid, onderzoekende dagelijks de Schriften, of die dingen alzo waren*. Hand.17:1. In *Cornelius* met zijn huisgezin. Hand.10:33. In de *Heidenen*. Hand.13:42. *Paulus betuigde ook een vermaak te hebben in de Wet Gods na de inwendige mens*. Rom.7:22.

En geen wonder: want zonder deze *begeerde* naar de *melk* van Gods Woord zullen wij ze niet verkrijgen, veel minder *opgroeien tot een volkomen man, ect*. Ef.4:13. maar op deze *begeerte* zullen wij die verkrijgen en alzo opgroeien. Het gebeurt wel dat een moeder haar kind aan de borst legt zonder dat het begeerte toont; maar doorgaans als het zijn begeerte door teder gewezen te kennen geeft. God wil alleen de *begerige ziel* verzadigen en die bijna *bezwijken*, Ps.84:3. Eerst moeten wij onzen *mond opendoen, wijdt opendoen*, dan wil de Heere die vervullen. Ps.81:11. De *dorstige ziel* verzadigt Hij, en de *hongerige ziel* vervult Hij met goed. Ps.107:9. Hij wil *water gieten op het dorstige*. Jes.44:3. Maar die geen *begeerte* hebben, die laat de Heere aan hun zelf over. Hierom zong *Maria*, Luc.1:53. *Hongerige heeft Hij met goederen vervult; maar rijke heeft Hij ledig weggezonden*.

Toepassing.

Bestrafing. Uit kracht van deze woorden bestraf dan zodanige:

T.1. Bij wie *gans geen begeerte* gevonden wordt, voor dit Woord Gods. Daar zijn wel *kinderkens*, die niet *zuigen* willen als de borst hen aangeboden wordt, Ook worden er wel andere mensen gevonden, die geen *begeerte* tot *zoete melk* der borsten hebben, maar wiens natuur daarvan walgt: zo zijn er ook en dat wel zeer vele die walgen van Gods Woord. Van zodanige lezen wij bij Job.21:14. Die tot God zeiden: *Wijkt, van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust*. En Jeremia kon in zijn tijd klagen over sommige, Jer.6:10. *Ziet het Woord des Heeren is hen tot een smaad, zij hebben geen lust daartoe*. En nog erger die zeiden,

Jer.44:16. *Over het Woord, dat gij tot ons in des Heeren naam gesproken hebt, wij zullen na u niet horen.* En het ware te wensen dat er heden ten dage zulke navolgers onder ons niet gevonden werden! Waar is de *begeerte* bij vele, om het Woord Gods te onderzoeken als men verneemt, dat de Bijbel achter stoel en banken geworpen wordt, of alleen te pronk staat, zodat er wel weken en maanden, en misschien jaren voorbijgaan, dat die niet eens opengedaan noch ingezien wordt? Waar is de *begeerte* van zulke, die de openbare verkondiging van het Woord, door meditatie en stichtelijke catechisaties niet bijwonen, die wel de deur ervan zien openstaan, maar daaraan voorbijlopen? Hoe *begeerlijk* het Woord in zichzelf is, en hoe smakelijk het door getrouwe Dienstknechten voorgesteld wordt, evenwel zijn er vele die daartoe geen *begeerte* hebben. Het Evangelie vermeldt ons, dat de scharen wel Christus *verdrongen* hebben, om Zijn Woord te horen, zo'n *begeerte* was in hen; zie Marc.5:24. Luc.8:42. Maar het komt er bij vele heden ten dage niet eenmaal op om er *heen te lopen*, in plaats staan te *verdringen*.

T.1.2. Die *flauwe begeerte* hebben. Onze Apostel wil hier, dat men *zeer begerig* zijn zal, dat is, met de hoogste begeerte van onze zielen ingenomen, naar deze melk van het Woord, in tegenstelling van *flauwe* of *trage begeerten*. *Daarom worden hier bestraft die zo'n flauwe begeerte hebben.* De kerk van Laodicea wordt *flauwheid* ten laste gelegd. Openb.3:15. En vele zijn dezelve noch heden ten dage gelijk; Die nu en dan eens, en dan als het hen het beste uitkomt tot het Woord zich vervoegen, maar bij wie echter de rechte lust, ijver en *begeerte* niet is; en daarom doen ze dat, of om hun welstand, of om niet voor geheel God vergetende mensen geacht te worden, of om door dat middel enig tijdelijk doel te bereiken; Een bewijs hiervan is onder andere de slaperigheid, die ze betonen onder de verkondiging van het Woord. En hierom verneemt men dan wel, dat het Woord op hun harten geen vat heeft. Doch behalve dat de Heere zulke *uit Zijn mond wil spuwen*. Openb.3:16. En *vervloekt* zijn die *het werk des Heeren* traag of bedrieglijk doen. Jer.48:10. zo moeten wij zeggen, om in onze gelijkenis te blijven, als nieuwgeboren kinderkens, niet willen zuigen of flauw zuigen, dat het wel een voorteken is van de aanstaande dood: zo ook, als iemand of geen *begeerte* heeft of een *flauwe begeerte* na deze geestelijke melk, zo is hij/zij in gevaar van te sterven.

T.1.3. Die *verkeerde begeerten* hebben. Daar is een *melk*, die voortkomt uit de

borsten van de *wereld*, zijnde *begeerlijkheid des vlezes*, *begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens*. 1.Joh.2:16. Ook een melk, die voortkomt uit de borsten van de *Duivel*, zijnde allerlei zonde; want wie de zonde doet is uit de duivel. 1.Joh. 3:8. En beide stellen deze *melk* de mens voor als zoet en smakelijk, hoewel ze ondertussen giftig en dodelijk is; niet een *redelijk*, maar een *onredelijke*; niet een *onvervalste*, maar *vervalste* melk. Dat er nu zulke zijn die eerder en meerder *begeerte* hebben na deze *melk*, dan naar Gods Woord, leert genoegzaam de droevige ervaring; en hieruit ontstaat het, dat *de redelijke onvervalste melk* van Gods Woord door hen niet *begeerd* wordt. En wat kan men anders van zulke zeggen, dan dat ze geen *wedergeboren kinderen* Gods zijn, maar noch *kinderen* van de wereld en kinderen van de duivel zijn. Ziet Joh.8:44.

T.2. *Vermaning*. Wat ons betreft, laat het met ons beter gesteld zijn, hebbende en altijd bij houdende een *begeerte*, en een *grote begeerte* betreffende het *Woord* Gods en hetgeen daaraan gehecht is. *Begeerte*, om dat zelve te *onderzoeken*, volgens Joh. 5:39. *Begeerte*, omdat te *horen*, Jac.1:19. *Begeerte*, omdat te *overleggen*. Joz. 1:8. *Begeerte*, omdat door mondeling onderwijzing te *ontvangen*, als het zo in ons geplant wordt. Jac.1:21. En met één woord, op allerlei wijze moeten wij onze *begeerte* daartoe tonen. En waarom niet? Wij hebben te gedenken:

T.2.1. Dat wij belijden *nieuwgeborene* te zijn, dat is *wedergeboren kinderen*, die niet *uit den bloede*, noch *uit de wille des vlezes*, noch *uit de wille des mans*, maar *uit God geboren zijn*. Joh.1:13. Die daarom dagelijks God als één *Vader aanroepen*. 1.Pet.1:17. Door de *Geest der aanneming tot kinderen*. Rom.8:15. Billijk dan waar wij God tot onzen *Vader* hebben, dat wij dagelijks in de schoot van onze geestelijke *Moeder*, de kerk, gekoesterd worden; welke koestering geschied door deze geestelijke *melk* van het Woord Gods. Kleine kinderen hebben zo'n *begeerte* na de melk van hun moeders, dat ze niet ophouden te schreien tot dat ze die verkregen hebben: Zo moet het ook met ons zijn.

T.2.2. Deze *melk* wordt nog gevonden in de borsten van onze *Moeder*; zij zijn noch niet opgedroogd, dat is, wij hebben noch het Woord, de Schriften van het Oude en Nieuwe Testament, waaruit het Woord ons door getrouwe leraars verkondigd wordt. Daarom moeten wij deze tijd waarnemen, om onze *begeerte* te

vervullen.

T.2.3. Deze melk is waardig om daarna begerig te zijn. Want, behalve dat het een *redelijke* en onvervalste melk is, zoals boven verklaard is, zo moeten en mogen wij daar te boven weten, dat het is een *voedende, verkwikkende, versterkende* en *genezende* melk.

Eerst zeggen wij is het Woord Gods een *voedende melk*. Zoals de eigenlijke melk tot voedsel verstrekt wordt, in het bijzonder aan de kleine kinderen, die daardoor gevoed en opgekweekt worden tot een natuurlijk leven: Zo is de melk van Gods Woord een bekwaam voedsel, om door hetzelfde opgekweekt te worden tot een geestelijk leven. Het mag bekwaam vergeleken worden bij het *Manna*, dat de Heere uit de hemel regende en waar door de kinderen Israëls in de woestijn gevoed werden. Zo'n voedende kracht trok David daaruit. Ps.119:104. *Uit Uw bevelen krijg ik verstand.*

Daarna, is het Woord Gods een *verkwikkende melk*. Door natuurlijke en lichamelijke melk worden kleine kinderen verkwikt: Zo verkwikken zich ook de kinderen Gods door het Woord Gods, wanneer zij in enige geestelijke flauwte en amechtigheid van de ziel geraakt zijn; zoals David dit bekende in Ps.119:50. *Uw toezegging heeft mij levend gemaakt.* Hij wil zeggen, dat hij door zijn ellende als ternedergeslagen was, maar dat Gods Woord en toezegging hem zo verkwikt had, dat hij daardoor als een nieuw leven had ontvangen: wat hij nog nader te kennen geeft vers 92. *Als Uw wet niet was geweest al mijn vermaking, ect.*

Ten derden, is dat Woord Gods een *versterkende melk*. Kleine kinderen worden niet alleen gevoed en verkwikt door melk, maar ze worden daardoor ook gesterkt, zo dat ze groeien en toenemen: Zo is ook dat Woord Gods; het voedt ons niet alleen, het verkwikt ons niet alleen, maar wanneer wij ons gedurig daar aanhouden, zullen wij bevinden, dat wij ook sterker worden, en met de tijd *komen tot de mate van een volwassen man in Christus*. Want, *ik heb u geschreven, jongelingen*, zij daarom de Apostel Johannes, 1.Joh.2:14. *Want gij zijt sterk en het Woord Gods blijft in u.*

Ten laatste, is het Woord Gods een *genezende melk*. Wij willen dit niet voor vreemd houden, dat natuurlijke melk soms ook kan strekken tot genezing en tot medicijn: maar zo is het waarlijk gesteld met dat Woord Gods, wat een geestelijk medicijn is en een helende kracht heeft, waartoe wij mogen bijbrengen wat staat

in Ps.107:20. *Hij zond Zijn Woord uit, en heelde ze.* Gods Woord heeft genezing tegen alle krankheden van de ziel, als *opgeblazenheid, traagheid, ja dodigheid* zelf, tegen welke heilzame *recepten* in het zelve gegeven worden.

Uit deze beweegredenen meen ik, kunnen wij genoegzaam zien, dat *wij te meer begerig* moeten zijn na deze geestelijke *melk*, omdat zij zo kostelijk en van zo bijzondere kracht is.

Maar opdat wij dit te beter mogen praktiseren, zo neemt deze dingen beter in acht dewelke uw begeerte zullen bevorderen.

T.2.3.a. Houd deze geestelijke *melk* van het Woord Gods in grote waardij. Dingen die men van kleine of geen waardij rekent, zal men niet begeren noch daarop verliefd worden, maar dingen waarvan de *kostelijkheid* en waardij bekend is, zullen met grote begeerte verkregen worden. Zo moet het met ons zijn: Rekenen wij deze *melk* van het Woord Gods niet, of beelden wij ons in dat wij zonder dezelve kunnen leven, zo zullen wij daar geen *begeerte* toe hebben; maar kennen wij wel dezelfde waarde en kostelijkheid, als dat ze ons voedt, verkwikt, versterkt en geneest, zoals boven is aangewezen, zo zal onze begeerte tot dezelve uitgestrekt worden. Zo'n hoge prijs en waardij zette David op het Woord Gods, dat hij het *begeerlijker* hield *dan goud*, ja dan *veel fijn goud*. Ps.19:21. *en beter dan duizenden van goud en zilver*. Ps.119:72. En daaruit ontstond dit: *Hoe lief heb ik Uw wet*. Ps. 119:97. En zo moet het ook met ons gesteld zijn; Hoe hoger wij Gods Woord waarderen, hoe meerder wij hetzelfde zullen begeren.

T.2.3.b. Zodanige hoogachting stellende op deze geestelijke melk moet gij u voegen tot de markt en plaats waar ze verkocht wordt, om die te kopen. Kinderen behoeven hun moeders *melk* niet te kopen, maar wij deze wel. Andere melk van beesten kopen wij. Wij lezen in Matth.13. Van de evangelische koopman, dat *hij een parel van grote waarde gevonden hebbende, henen ging en kocht dezelve*. Zo ook gij, deze geestelijke melk van grote waarde gevonden hebbende, moet gij henen gaan en dezelve kopen. Maar zult gij zeggen waar is de markt waar ik ze kopen zal? Ik antwoord: daar is een wekelijkse en daar is een dagelijkse marktdag. De *wekelijkse marktdag* is de *Sabbatdag*, op welke dag de dienaars van het Woord deze melk te koop voorstellen, verklarende Gods Woord, en door toe-eigening eenieder zijn portie daarvan uitdelende; Wanneer dan deze marktdag gehouden wordt, zo *komt dan koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk*. Jes.55:1.

Daarnaast zo is er een *dagelijkse marktdag*, die gij alle dagen in uw eigen huis kunt hebben, bestaande daarin, dat gij deze geestelijke melk van het Woord Gods aan u te koop aanbiedt, door het ijverig *lezen* en *onderzoeken* van Gods Woord of andere Godzalige en stichtelijke boeken; hetwelk is als het drukken van *borsten*, om *melk* daaruit te doen voortkomen. Zie daar hebt gij een tweeërlei marktdag op welke gij melk te koop vindt.

Doch wil ik in dezelfde gelijkenis blijven, die de Apostel hier heeft genomen van kleine nieuwgeboren kinderen, zo moet gij doen, gelijkewijls kinderen doen om te verkrijgen de melk van hun moeder; Zij leggen den mond aan hun moeders borsten en zij zuigen: Doet gij ook zo; legt uw geestelijk mond aan de twee borsten van uw geestelijke moeder, dat is, het Oude en het Nieuwe Testament, en zuigt daaruit dit geestelijke sap tot voeding van uw ziel. Jes.66:11. *Op dat gij mocht zuigen en verzadigd worden van de borsten hunner vertroosting.*

T.2.3.c. Dezen geestelijke melk nu op deze wijze verkregen hebbende, zo moet gij ze innemen en gebruiken. Hoewel ook kinderen zuigen, en de melk niet door de keel gaat en in de maag ontvangen wordt, zo zal het hen geen nut doen. Geen spijze, geen drank zal immers dienstig kunnen zijn aan het lichaam, tenzij het ingenomen en gebruikt wordt: zo moet gij ze innemen, dat is, het Woord Gods in uw gelovige harten ontvangen. Ik zeg, in *gelovige harten*; want *het Woord der Prediking doet geen nut, als het met geloof niet gemengd is in degene die het horen*. Hebr.4:2. Door welk innemen geschieden zal, dat de kracht van deze geestelijke melk zich verspreiden zal door uw gehele inwendige mens, zo dat men u zal zien groeien en vet worden. Dit noemt *Jacobus*, het *ontvangen van het Woord*. Jac.1:21. en *Jeremia*, *opeten*. Jer.15:16.

Zie daar hebben wij nu de kracht en aandrang van deze zo nodige les van onze Apostel, om als *nieuwgeboren kinderkens* *begerig* te zijn na deze geestelijke *melk*. Waaruit wij besluiten mogen dat iedereen deze les raakt: want zoals het Woord Gods een *melk* voor *jonge kinderen* is in Christus, zo is ook datzelfde Woord een *vaste spijze* voor *volwassenen*; waarom de volwassenen ook nog dagelijks na dat Woord Gods *zeer begerig* moeten zijn. Ja zoals het Woord Gods een *zaad* is, om het geestelijke leven te werken, krachtig gemaakt zijnde door de *Geest des levens*, zo is het ook een middel om dat *nieuwe leven* te bewaren en te versterken. Eenieder dan die aan dat geestelijke *leven* deel te heeft, en die dat verkregen

hebbende, begeert te behouden en te vermeerderen, moet na dit Woord *zeer begerig* zijn. Deze *begeerte* vereist God van ons, als een plicht, die wij daarom niet moeten verzuimen, omdat wij zonder dat Woord ons gebrek aan de ziel niet zullen vervuld zien.

Dit moet er nog als laatste bijkomen, dat deze *begeerte* in ons niet moet steunen op verkeerde gronden, zoals tijdelijke en wereldse inzichten of doelstellingen; maar op een rechte grond; welke is, om aan de ziel in het geestelijke leven hoe langer hoe meer toe te nemen en gesterkt te worden; volgens Paulus les aan *Timotheüs*, 2.Tim.2:1. *Gij, mijn zoon, word gesterkt in de genade, die in Christus Jezus is.* En aan een ieder, 1.Cor.16:13. *Houd u mannelijk, zijt sterk.* Met dat doel heeft eenieder, het Woord te *onderzoeken*, het Woord aan te *horen* het Woord door mondelinge onderwijzing, in vragen en antwoorden te *ontvangen*; en wat zal daaruit dan anders ontstaan, als die geestelijke opwassing, waarvan nu nader volgt in onze tekst:

2.3. Het einde dan waartoe de Apostel zulke begeerte van hen vordert is: Opdat *gij* door dezelve mocht opwassen. De grondtekst kan ook deze vertaling geven: Op dat *gij* in Hem mocht opwassen, namelijk de Heere, Wiens *goedertierenheid gij gesmaakt hebt*, uit het volgende vers: zoals Paulus wil, dat wij opwassen zullen in Hem, die ons hoofd is, namelijk Christus. Ef.4:15. Doch, terwijl het Woord *melk* is voorgegaan, na welke zij moesten begerig zijn, zo past deze vertaling hier wel goed, op dat *gij door dezelve*, of eigenlijk *in de zelve*, namelijk *melk*, mocht opwassen. Het grondwoord dat de Apostel hier gebruikt, word eenmaal vertaald met *vermeerderen*, zoals in 2.Cor.9:10. Welke vertaling hier ook goed past omdat in alle wasdom *vermeerdering* gevonden wordt; doch meest wordt het vertaald door *wassen* en *opwassen*; en zo dan ook hier.

Hoewel *wassen* en *opwassen* ook wel van de bomen gezegd wordt, zoals van de *palmboom* en *cederboom op Libanon*. Ps.92:13. en van het natuurlijk *zaad* dat in de aarde gestrooid zijnde wast; zoals wij zo bijzonder lezen van het *mosterdzaad*. Luc.13:179. zo kan nochtans dit *opwassen* hier ter plaatse dan niet anders verstaan worden, als van de mensen en wel bijzonderlijk van *nieuwgeborene kinderkens*, gelijk de woorden zelf meebrengen; welke *kinderkens* met grote begeerte zuigende de *melk* uit haar moeders borsten en daar door *opwassen*,

groter worden en vermeerderen in sterkte. Van *Simson* wordt gezegd Richt.13:24. *Het knechtje werd groot*, en van *Johanns de Doper*. Luc.1:80. *Het knechtje wies op en werd gesterkt in de Geest*. Desgelijks van Christus. Luc.2:40. Dat eigenlijke opwassen van nieuwgeboren kinderkens, maakt de Apostel hier oneigenlijk, willende dat deze zijn gelovige door middel van die *redelijke* en *onvervalste melk* zullen *opwassen*. Zo dat door dit *opwassen* verstaan wordt een *toeneming* of *vermeerdering* van *genade* en *kennis*; zoals onze Apostel zelf dat uitdrukkelijk zo noemt. 2.Pet.3:18. Van deze opwassing in het geestelijke diende hier ter plaatse meer gesproken te worden als wij dat niet hadden gedaan in ons werk over den tweede Brief, en wel bijzonder over die aangehaalde plaats, waar wij de bescheiden lezer naar verwijzen.

Dit weinige zullen wij hier nog bijvoegen, wat daar nagelaten is. Namelijk om de zulke die reeds als *nieuwgeboren kinderkens* in hun geestelijke staat *opwassen*, te vermanen om dat te laten blijken in deze *bijzonderheden*, die meteen als *kentekenen* van hun geestelijke wasdom, kunnen verstrekken, om dat ons toenemen openbaar moet zijn in allen.1.Tim.4:15. Als:

2.3.a. In *sterkte*. In de natuur volgt de *sterkte* de *wasdom*. De kinderkens die eerst *zwak* zijn, zodat ze niets kunnen dragen of verdragen, worden in hun opwassing, met de tijd al *sterker*; ja bij de opklimming van hun jaren zo *sterk*, dat ze zware lasten kunnen dragen, en die hen willen beledigen tegenweer kunnen bieden: Zo is het ook in de *genade*; die daarin *wast*, die wordt *sterk*, ja zo sterk, dat hij Gods kastijdende hand kan *dragen*, de verzoeken *verdragen*, en zijn geestelijke vijand tegenstand doen. Hier op past hetgeen wij vinden in 1.Joh.2:14. *Ik heb u geschreven, jongelingen, want gij zijt sterk, En gij hebt de bozen overwonnen*. Vergelijk het tegendeel. Spr.24:10.

2.3.b. In *hoogte*. Dit vernemen wij in de *eigenlijke wasdom*, dat het lichaam in *statuur*, *hoger* en *groter* wordt. *Jezus nam toe in grote*, staat er. Luc.2:52. Zo is het ook in de *geestelijke wasdom*; daar wordt een mate van grote in gevonden. Ef.4:13. Bijzonder een *hoogte*, waardoor men al meer na de hemel steigert en meer hemels word in bedenkingen en pogingen en wandel.

2.3.c. In *spraak* of *stem*. Dit brengt de *natuurlijke wasdom* mee dat men niet meer zo kinderlijk spreekt als tevoren, noch met zulke kinderlijke stemmen; maar als een man. Zie 1.Cor.13:11. *Toen ik een kind was, toen sprak ik als een kind,*

ect. Zo is het ook gelegen met de *geestelijke wasdom*; die doet ons niet meer van kinderlijke en beuzelachtige dingen spreken, maar van ernstige zaken; dan *spreekt men met nieuwe tongen*. Marc.16:17. Op de goddeloze past, hetgeen gelezen wordt. Joh.3:31 en 1.Joh.4:5. Maar op de rechtvaardigen, hetgeen we vinden in Ps.37:30 en Spr.31:26.

Ander dingen hiertoe meer behorende zie 2.Pet.3:18.

VERS 3. Op welke grond dat beide rust.

Aldus dan ingezien hebbende *zowel* het kwade dat afgelegd moet worden als het goede waartoe men begerig moet zijn, volgt hierop de *grond van beide*, doch voornamelijk van het laatste; uitgedrukt door onze Apostel in vers 3. *Als gij anders gesmaakt hebt, dat de Heere goedertieren is*. Hoe dit vers verbonden is met het voorgaand is gemakkelijk te begrijpen. *Petrus* blijft hier in dezelfde gelijkenis van *nieuwgeboren kinderkens*, in wie men dit verneemt dat zij daarom een grote *begeerte* hebben naar hun moeders *melk*, en dat zij daarin een zoetheid en smakelijkheid vinden; en omdat ze *proeven* de zoetheid en *smaken* de aangenaamheid van de *melk*, daarom hebben zij telkens een nieuwe *begeerte* na dezelve. Dit wil nu Petrus, doch op een oneigenlijke wijze, zijne gelovige te binnen brengen; Zo zij ook maar *gesmaakt* hebben, dat *de Heere goedertieren is*, zo kon het niet anders met hen zijn, of ze moesten een grote *begeerte* na die geestelijke melk *behouden*.

De Apostel spreekt hiervan *smaken*, hetwelk *de Heere* tot een voorwerp heeft, en wel in het bijzonder, de *goedertierenheid* des Heeren; en dat met nadruk: indien anders.

3.1. *Smaken*. Het Griekse grondwoord wordt eenmaal vertaalt met *nutten*; eenmaal met *proeven*; en meest met *smaken*, zoals ook hier. Daar is een eigenlijke of natuurlijke *smaak* in de mens. Zie Joh.2:9. Die ook in Christus is geweest. Matth.27:34. Doch daarvan wordt hier niet gesproken. Vervolgens van een oneigenlijke of geestelijke *smaken*, bestaande in iets goddelijks of geestelijks en hemels te gevoelen in de ziel; waarvan wij moeten weten, dat ook enige geestelijke smaak kan gevonden worden in hypocriete en verworpenen; zoals Christus spreekt van zulke die *het Woord met vreugde ontvangen*, en *nochtans geen wortel* hebben in zichzelf, *maar voor een tijd zijn*. Matth.13:20/21. En Paulus. Hebr. 6:4/5.

Die de hemelse gave gesmaakt hebben, en gesmaakt hebben het goede Woord Gods, en nochtans afvallig worden. Vers 6. Zodat dat *smaken* met geen zaligheid vergezelschap gaat. Zoals uit vers 9 daar in tegenstelling te vernemen is. Het is met zulke gelegen, als met die mensen die wel iets met de lippen proeven, maar niet *innemen*, veel minder dat in het bloed verteren; of, zoals het geweest is met sommige Israëlieten, die wel enige toegebrachte vrucht van het land Kanaän proefden, maar in dat land niet gekomen zijn, noch hetzelfde hebben bezeten. Daarom als onze Apostel hier van *smaken* spreekt, zo verstaat hij daardoor een ander *smaken*, dat met en bij de gelovigen blijft en waarop het eeuwige leven volgt. Wij horen Christus daarvan aldus spreken in Joh.4:14. *Zo wie gedronken zal hebben van het water, dat Ik hem geven zal, die zal in eeuwigheid niet dorsten; maar het water, dat Ik hem geven zal, zal in hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven.* Vraagt dan iemand, wat dit *smaken* is, of waarin het bestaat? Zo zeg ik kort, dat dit *smaken* bestaat in een hartelijk gevoel te hebben, en een gewaarwording in zijn gemoed van des Heeren zoetheid en dezelfs vertroosting die in Zijn Woord ons worden voorgesteld. Niemand moet denken, dat zodanig een *gevoel* of *smaak*, uit de mens als mens voortkomt, want dan moest die in alle mensen gevonden worden. Ook niet dat die uit het letterlijke *Woord van God* zijn oorsprong neemt, want dan moest die *smaak* in alle zijn die het Woord horen; maar dat die voortkomt van boven, van God. Volgens Openb. 2:17. *Ik zal hem geven te eten van het Manna dat verborgen is.* Doch bijzonder van de Heilige Geest; Hierom lezen wij van een *vrede en blijdschap door de Heilige Geest*. Rom.14:17. en van de *liefde Gods uitgestort in onze harten door de Heilige Geest*. Rom.5:5. Welke Heilige Geest door het uitwendige Woord werkende in de mens teweeg brengt een verslagenheid van het hart over zijn zonde en verdoemlijkheid; en daarna aan hem bekend maakt Gods genade omtrent de zondaar en wel voornamelijk *Christus* de Borg en Zaligmaker van de zondaren; dan doet Hij hem zien de beminlijkheid van Jezus, en ontsteekt in hem een rechte begeerte na die Jezus; en eindelijk werkt Die Geest in hem zo'n *geloof*, waar mee de boetvaardige zondaar Christus aanneemt en het *vertrouwen*, waardoor hij zich volkomen aan Christus overgeeft en gerust stelt, ziende in Hem een volheid van genade en zaligheid waar van hij het gevoel in zijn ziel gewaar wordt. Wat daarom wel met recht *smaken* mag genoemd worden; anders ook *dronken*

worden. Ps.36:9. en Hoogl.5:2. Vanwege de volheid en overvloed van de Genade Gods. Waarop ook gezien wordt in de Profeet Jeremia. Jer.32:14. *Ik zal de ziel van de Priesters met vettigheid dronken maken, en Mijn volk zal met Mijn goed verzadigd worden, spreekt de Heere.*

Uit welke dingen gemakkelijk te vernemen is dat niemand anders aan dat smaken en gevoel deel kan hebben dan ware gelovigen; Waarom David aldus uitroept in Ps.31:20. *O hoe groot is het goed dat Gij weggelegd hebt voor degene, die U vrezen!* en vervolgens , dat goddeloze, ongelovige en geveinsden hiervan niet weten; Zij zijn *zonder Christus*. Ef.2:12. En als Christus hen al verkondigd wordt, zo is Die hen tot ergernis en dwaasheid. 1.Cor.1:23. Hierom is het ook dat onze Apostel dit smaken toeschrijft aan zulke, (gij) die *wedergeboren* waren en alle *kwaadheid* hadden afgelegd of tenminste zochten *af te leggen*.

3.2. *Het voorwerp* van dit smaken is de Heere. Voor wij in deze woorden ons verder begeven dient vooraf geweten, dat onze Apostel hier het oog heeft op *David's* woorden, die wij vinden in Ps.34:9. Waar hij iedere Godvrezende aldus vermaant: *Smaakt en ziet, dat de Heere goed is; met deze bijgevoegde toezegging: Welgelukzalig is de man, die op Hem vertrouwt.* Wat David daar vermaant aan eenieder, *daarvan maakt onze Apostel een bijzondere toepassing op deze zijn gelovige: Zo gij maar gesmaakt hebt, dat de Heere goedertieren is. .*

In het (al)gemeen moeten wij zeggen, dat God het voorwerp is van dit gevoel; als Hij tot een godvrezende zegt: *En vreest niet, Ik ben uw schuld en loon zeer groot,* zoals tot Abraham. Gen.15:1. *Of, Ik zal met u zijn, Ik zal u niet begeven, noch Ik zal U verlaten,* als tot Jozua en alle gelovige; Joz.1:5. en Hebr.13:5. Of, als hij tot onze ziel spreekt, *Ik ben uw heil,* zoals David dat begeerde. Ps.35:3. iets dergelijks.

In het bijzonder zeggen wij, dat de Heere Christus is degene Die wij smaken, en Die ons daarom ook voorkomt, als een Brood des levens, als het manna van de Hemel. Deze Heere, dat is, Christus wordt hier verstaan zoals dat duidelijk blijkt uit het volgende spreken van de Apostel, waar Hij een *levende Steen* genoemd wordt, waarop wij moeten gebouwd worden. En waarom Christus een Heere genoemd wordt is uit onze Christelijke Catechismus bekend. Dit moeten wij met één woord aantekenen: De Heere, bij David in Ps.34 wordt *Jehova* genoemd; en daar hier Petrus leert dat Christus Heere is, zo leert hij meteen dat Christus de Jehova is. Doch wat in deze Heere smakelijk is, of gesmaakt wordt, zullen wij uit

het volgende woord verstaan.

3.3. *Goedertieren*. In de 34^e psalm wordt het *goed* genoemd. Wij vinden ook dat het grondwoord met goed vertaald wordt. 1.Cor.15:33. maar doorgaans goedertieren, zoals *goedertierenheid*. Iemand wordt gezegd *goedertieren* te zijn, als hij een goede genegenheid tot een ander heeft en weldadig is. De mens is *goedertieren*, wanneer hij zich beleeft toont voor zijn naasten, zoekende zijn welvaren, en altijd bereid zijnde om hen goed te doen. Zo'n *goedertierenheid* komt uit de *liefde* voort, waarom Paulus ook zegt in 1.Cor.13:4. De liefde is *goedertieren*. God is ook *goedertieren*, en Zijn *goedertierenheid* bestaat daarin, dat Hij niet alleen genegen is om Zijn schepselen wel te doen en te zegenen, maar ook met de daad zegent en weldoet. Zo schrijft Paulus God een rijkdom der goedertierenheid toe. Rom.2:4. En van zo'n *goedertierenheid* des Heeren wordt hier ook gesproken, die de gelovige *smaken* of *gesmaakt* hebben. Om zulks nu beter te vatten, wat het is te smaken, dat de Heere goedertieren is, zo moeten wij vooraf weten, dat zoals het met onze natuurlijke *smaak* gelegen is, dat wij daar niet alleen het bitter van het zoet onderscheiden, maar ook de tappen van zoete dingen zelf, dat is, met kan proeven, dat het ene ding zoeter en aangenamer is dan de andere; en zo is het ook met deze geestelijke *smaak* gelegen; in Gods *goedertierenheid* vindt de gelovige ziel trappen. God is *goedertieren*, zelfs *over de ondankbare en boze*. Luc.6:35. Dat kent een gelovige ook wel, maar nochtans proeft die voor zichzelf een hogere trap van des Heeren *goedertierenheid*, en zo een bijzondere *goedertierenheid*; Waarvan David onder anderen spreekt, Ps.32:10. *Die op de Heere vertrouwt, die zal de goedertierenheid omringen*. Die goedertierenheid daarin bestaande dat hun zielen een eeuwig leven wel gedaan wordt. Dat nu van zo'n *bijzondere goedertierenheid* hier in de tekst gesproken wordt blijf:

Eensdeels, uit Ps.34:9. vergeleken met vers 7/8 waar Die *goedheid* des Heeren geplaatst wordt in het *horen* van het *roepen* der *ellendige*; In hem *te verlossen uit al zijn benauwdheden*; en dat de Engel des Heeren *zich legt rondom de godvrezenden*. Zoals ook *welgelukzaligheid* daarmee vergezelschap gaat.

Anderdeels, omdat door deze Heere, gelijk wij boven aangewezen hebben, Jezus Christus verstaan wordt, zo is het dan een *goedertierenheid*, die van de Heere Jezus Christus afdaalt op de ziel. Wat voor *goed* nu Christus aan de zondaar gedaan heeft behoeft niet opgeteld te worden; met één woord. In de wereld

gekomen zijnde, heeft *Hij zijn ziel gegeven tot een rantsoen voor vele*. Matth.20:28. *En Hij is hen een oorzaak der eeuwige zaligheid geworden*. Hebr.5:9. Die *goedertierenheid* van de Heere Jezus, Die zich in vele stromen uitbreidt, *smaakt* een gelovige ziel. En zo was het met deze gelovigen gesteld, aan wie *Petrus* schrijft; waarom hij met opmerking en nadruk zegt:

3.4. *Als gij anders gesmaakt hebt*. Dit grondwoord is hier niet een woord van *twijfeling*, alsof de apostel twijfelde of zij dit *gesmaakt* hadden; maar het is een woord van *vaststelling*, waar door de Apostel voor vast stelde, dat het zo met hen was, en dat zij hadden *gesmaakt*, dat de Heere *goedertieren* was. En met waarheid mocht hij dit van hen getuigen; want in 1.Pet.1:5 en 6. hebben wij verstaan, dat zij in *de kracht Gods bewaart* wordende *tot de zaligheid*, zich in God *verheugden*, hoewel zij uitwendig door *menigerlei verzoeking* *bedroefd* waren. En in vers 7. Heeft hij ons geleert dat hun geloof bevonden zou worden *te zijn tot lof en eer en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus*. En in vers 8. Hebben wij gehoord dat ze Christus *liefhadden*, hoewel zij Hem *niet zagen*; en dat ze in Hem *gelovende zich verheugden met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde*. En uit datzelfde hoofdstuk hebben wij verstaan, dat zij de kracht van de *wedergeboorte* in zich bevonden tot een *levende hoop* en een *eeuwige zaligheid*. Wat geven deze dingen anders te kennen, dan dat zij *gesmaakt* hebben, dat de Heere *goedertieren* was, hebbende het gevoel van Gods genade en gunst in hun harte; even als Paulus in Rom.5:5. spreekt, de liefde Gods, dat is, het gevoel van de liefde Gods, in onze harten uitgestort door de Heilige Geest.

Deze dingen dan met hen zo zijnde, zo maakt de Apostel daaruit dit besluit: dat zij des *Heeren goedertierenheid gesmaakt hebbende*, in het Woord van het Evangelie tot welke goedertierenheid de Heere hen gebracht had, nu voortaan aldus te *begeriger* moesten zijn naar hetzelfde Woord van het Evangelie als een geestelijk voedende *melk*, om verder op te groeien, zoals de *kinderkens* geschied.

En toch, wij moeten niet menen, dat het zo alleen met de gelovige gesteld was, maar dat dit ook van iedere gelovige vereist wordt; namelijk dat hij *gevoel moet hebben en een geestelijke smaak van Gods goedertierenheid in Christus Jezus*. Daarom vermaant David. Ps.34:9. *Een iegelijk smaakt en ziet, dat de Heere goed is*. En van alle gerechtvaardigde zegt de Apostel. Rom.5:5. *dat de liefde Gods in*

hun harten is uitgestort. Hiertoe behoort ook die oneigenlijke spreekwijze. Hoogl.2:4. waar de Kerk, verhalende de voorzorg van Christus over hen: *Hij voert mij in het Wijnhuis*, dat is, mijn ziel brengt hij tot een inwendige vreugde en blijdschap, die ik door de kracht en werking van de heilige Geest in mijn hart gevoel; zoals de volgende woorden dat nader te kennen geven: en *de liefde is Zijn Banier over mij*; dat is, Christus liefde is mij tot bescherming tegen alle geestelijke vijanden, de duivel, dood en verdoemenis. Zullen wij niet moeten zeggen, dat *David deze goedheid des Heeren smaakte*, als hij eens aldus sprak: *Ik zal in vrede tezamen nederliggen en slapen, want Gij, o Heere, alleen zult mij doen zeker wonen.* Ps.4:9 want wat was die vrede anders dan de *gerustheid van het geloof*, en dat vertrouwen dat hij had op God en Zijn gunst?

Vervolgens wordt dit ook van ons vereist. En met recht: want alle middelen worden ons nog dagelijks voorgedragen en toegediend, waar in wij *des Heeren goedertierenheid* kunnen *smaken*. Als uit het Woord Gods, dat in zichzelf smakelijker is dan honing en honingzeem. Ps.19:11. en 119:103. Roept *David* daar over uit: *Hoe zoet zijn Uwe redenen mijn gehemelte geweest! Meer dan honing mijn mond.* Het wordt voor een begerige ziel *tot vreugde en blijdschap des harten*. Jer. 15:16. en het is als een *zoete, smakelijke en onvervalste melk*; uit het voorgaande vers. Doch behalve dat, hoe *smakelijk* en *zoet* wordt de Heere Jezus in het Woord van het Evangelie voorgedragen, als bij Wie een *overvloed van genade* voor een zondaar gevonden wordt. Ja, hoe zoet stelt de Heere Zichzelf de zondaar voor, dan over *Wiens lippen genade is uitgestort*. Ps.45:3. En daarom zo vriendelijk de zondaar tot Hem nodigt: *Komt herwaarts tot Mij, ect. Ik zal u rust geven.* Matth.11: 28/29. Nu, was dit Zijn woord: *hebt goeden moet*; dan weer, *gaat henen in vrede*. Het Woord heeft ook de Heilige Sacramenten of zegelen van het genadeverbond bij zich, waarin wel de bloedige offerande van Christus ons voorgesteld, afgebeeld en verzegeld wordt; maar als men daarvan met de mond van het geloof nuttigt, hoe smakelijk is die? Daarin vindt de ziel verzekering van de vergeving van al zijn zonden, en van de *zaligheid van zijn ziel*. In het *gebed* openbaart Zich de Heere niet minder zoet. Want als de ziel met zijn nederig en gelovig gebed komt kloppen aan de Poort van de hemel, hij ontvangt verhoring en verkrijgt zijns harten wens. De Heere wil die mond *vervullen*, die *wijd opengedaan* wordt. Ps.81:11. Dan smaakt de ziel Gods almachtig, barmhartigheid, goedertierenheid, waarheid, ect.

Het huis waar Godsvolk tezamen komt om Hem te dienen, is een plaats waar de Heere zelf op een bijzondere wijze met Zijn *Genade* en *Geest tegenwoordig* is. zie Matth.18:20. En hoe kan dat huis dan anders zijn, dan *een huis van verheuging*. Jes.56:7. De Sabbat zelf of rustdag is een vermaak en verlustiging voor de Godzaligen, van wegen de *verheerlijkte Heere*. Jes.58:13. Summa, Deze middelen, die wij dagelijks nog genieten zijn niet anders dan een *voorsmaak* van de zaligheid en van de hemel; en daarom is het geen wonder dat een gelovige ziel daarin moet smaken, *dat de Heere goedertieren is*.

Toepassing.

Klacht. Hoe vele evenwel zijn er, die deze *goedertierenheid* van de Heere niet *smaken*! Wij spreken hier niet van Gods algemene goedertierenheid, waardoor Hij alle mensen, en zo de Goddelozen, wel doet; wat dikwijls niet eenmaal door hen erkent wordt, maar volgens inhoud van dit vers, spreken wij van Gods *bijzondere goedertierenheid* die geestelijk is, die de ziel raakt, en die in het midden van de genade gevonden wordt. Dat er nu een grote menigte is, die niet smaken, dat de Heere goedertieren is, kan gezien worden:

Eerst, uit zulke, die de genademiddelen verzuimen en verachten; over wie we in het vorige vers geklaagd hebben. Die niet komen wil aan zo'n tafel, waar goede spijs opgedist wordt die ze niet kan smaken. Christus met Zijn weldaden komt ons voor onder een *vette maaltijd*. *Een toegerichte tafel, onder een groot Avondmaal, Ect.* Zie Jes.25:6. Pred. 9:2. Luc. 14:16. Maar hoe velen verontschuldigen zich wegens aardse dingen om te komen. Waarom het zeker is, dat de zulke de *goedheid* van de Heere niet kunnen *smaken*, hier in genade, noch hier namaals in *eeuwigheid smaken* zullen; want het is een *volk, dat met genen lust bevangen wordt*, namelijk ten goede. Zefan.3:1.

Daarna kan dit gezien worden in zulke die zich wel vervoegen tot deze geestelijke *dis* van het Woord en van de sacramenten, en ook wel *eten*, maar evenwel des Heeren *goedheid* niet *smaken*.

Ziet men op het Woord, dat verkondigd wordt, hoe menig mens is er die wel vele jaren achter elkaar tot in hoge leeftijd toe, het Woord heeft aangehoord, en noch niet eenmaal geleerd de manier hoe hij moet zalig worden; wat een duidelijk bewijs is, dat hij noch niets gesmaakt heeft, en wat de toehoorders doorgaans betreft,

men bespeurt weinig tekenend dat het Woord Gods hen smakelijk is; blij zijn ze als de kerkdienst beëindigd is.

Ziet men ook op de Sacramenten, in het bijzonder op het Heilig Avondmaal, dat dikmaals herhaald wordt; hoe staat het met onze zielen meestentijds? *Proeven* wij daar wel de zoetheid van Gods *genade*? *Smaken* wij daar al des *Heeren goedheid*? Horen wij daar wel God door Zijn Geest tot ons spreken, *Ik ben uw heil*? Vinden wij in onszelf wel een *geestelijke vreugde des heils*, zo dat *wij vol zijn van de Heilige Geest*, met Christus, van zijn Doop of gerechtvaardigd met die boetvaardige *tollenaar* na onze huizen gaan? Of vergenoegen wij ons slechts met die *Sacramentele tekenen*, brood en wijn gesmaakt te hebben. Ik geloof als eenieder zichzelf hier eens op onderzoekt, dat hij bevinden zal deze geestelijke *smaak* sober en gering te zullen zijn. En als dit zo is, met zulken die al hun harten *gericht hebben, om de God hunner Vaderen te zoeken, hoewel het niet is na de reinheid van het heiligdom*. 2.Kron.30:19. wat zal men dan moeten zeggen van anderen, die hun werk daarvan niet maken, die zich met die gewone *tafelgang* tevredenstellen? Hebben de eerste nog *enige smaak* in Gods goedheid, deze tweede hebben gans *geen smaak*.

En waar vandaan mag toch dit komen?

Antw. Uit de gesteldheid van hun *begeerte*. Hebben ze geen *begeerte* na die geestelijke *gerechten* van Gods *Genadetafel*, zo zullen ze hun niet *smakelijk*, maar *walgelijk* zijn. Hebben ze enige *begeerte*, zo zullen ze ook enige *smaak* vinden. Hebben ze met Christus een *grote begeerte* en verlangen. Luc.22:15. Zo zullen ze ook een grote *smaak* hebben, zo dat Gods *Woorden* en de sacramentele tekenen, als zij die gevonden hebben en *opgegeten*; hun zullen worden *tot vreugde* en blijdschap huns harten; zoals Jeremia gebeurde. Jer.15:16.

Doch wat zal men van zulke zeggen, die de middelen van de genade, niet *smakelijk*, maar *walgelijk* zijn? Dit zullen wij moeten zeggen, dat hun geestelijke maag niet goed gesteld, maar verdorven is, zoals het in de natuurlijke *smaak* gevonden wordt dat die door de slechte en enige kwaadaardigheid van het lichaam, en bijzonder de maag weggenomen wordt. En om dit duidelijke te zeggen: Zij zijn nog in hen verdorven staat; zij hebben *alle kwaadheid* noch niet *afgelegd*, uit vers 1. Zij zijn noch geen *nieuwgeboren kinderkens* of wedergeboren mensen. Uit vers 2. Maar nog boze zondaars. Hierom vroeg eens Job. Job.27:10. Zal een

huichelaar zich verlustigen in de Almachtige?

Tegenwerping. Maar hoe? Men verneemt evenwel dat zelfs een wedergeborene niet altijd deze geestelijke smaak in zich bevindt, als hij God dient in het waarnemen van de middelen tot de zaligheid.

Antw. A.1. Zo geeft dat dan te kennen dat hij nog *overblijfselen* heeft van zijn *verdorvenheid*, en dat zijn *wedergeboorte* of heiligmaking in dit leven nog niet volkomen is; dat evenwel zijn *wedergeboorte* niet wegneemt. Het *nederzinken* van *Petrus* in het *water* kwam niet voort uit zijn *geloof*, maar van zijn *vrees*: Zo ook deze geestelijke flauwte, en vervolgens mindere smaak in een kind Gods, komt niet voort van zijn wedergeboorte, maar van de inklevende verdorvenheid, of van enige bijzondere zonde, zoals in David. Ps.51:10/14. Of ook wel omdat hij is onder langdurige bezoeken van God, waardoor het hart flauw wordt.

Antw. A.2. Doch dit moeten wij hierbij weten:

A.2.a. Dat deze lusteloosheid in een kind van God niet gedurig is, maar voor tijdelijk. Als iemand niet goed is naar het lichaam, zo heeft hij zo'n smaak niet in de spijs als tevoren, ja het gezicht van de spijs zal hem dikwijls verdrietig zijn, maar als hij wederom gezond is, dan eet hij met smaak: zo ook hier de ziel.

A.2.b. Deze *smakeloosheid* in een kind van God is tegen zijn wil en dank, hij is daarover ontstelt, hij kwelt zich daar mee; hij beklaagt zich, dat het niet beter met hem is. Het is hem niet *smakelijk*, dat hij geen betere *smaak* heeft; het is hem een groten *onlust*, dat hij zo *lusteloos* is; en daarom bidt hij, hij weent, hij worstelt daartegen, en gebruikt zulke middelen, waardoor zijn smaak mag hersteld worden. Zoals *David* dit in zich bevond, zo horen wij hem dikwijls in de 119^e Psalm bidden om *levendmakende genade*, zeggende: *Maak mij levend*.

Vraag. Kan een onwedergeboren mens of onbekeerde zondaar geen *smaak* hebben in de Heere, dat is in de Godsdienst en de middelen der genade waarin de Heere Zijn goedheid openbaard?

Antw. Deze zaak hebben wij boven in de verklaring van het woord *smaken*, al gezegd en enigmatische beantwoord: toen wij toestonden, dat er enige *smaak* in zulken mensen kan gevonden worden zoals uit de *tijdgelovige* blijkt, die het *Woord met vreugde ontvangen*. Luc.8:13; en een duidelijk voorbeeld hebben wij in Herodes, van wie getuigd wordt, dat hij zo'n smaak had in het Woord en de prediciën van *Johannes de Doper*, dat hij *hem graag hoorde*; hij *hielt hem in*

waarde, en als hij hem hoorde, deed hij vele dingen. Marc.6:20. Zo lezen wij ook van sommige die *tot twist en gekijf lust hebben*, en nochtans lust hadden *aan de kennis van Gods wegen.* Jes.58:2. Doch dit moeten wij daarboven nog weten, dat er een groot onderscheid is, tussen de smaak van een huichelaar en de smaak van een kind van God zoals wij boven enigszins ook getoond hebben; want:

A.2.b.1. Hun smaak ontstaat uit een verkeerde oorzaak; zijnde of, een nieuwsgierige verwondering over degenen die ze horen, en niet de godzalige overdenking van hetgeen dat ze horen; of, de mooie gaven en welsprekendheid van degenen die het Woord verkondigt. Zie Ezech.33:32. en niet de heiligheid of goddelijkheid die in dat Woord is, noch omdat het een Woord is, waardoor het hart gereinigd wordt en tot godzaligheid opgewekt; of, de aangenaamheid van sommige dingen die gepredikt worden; wanneer *troostrijke woorden*, van de vergeving der zonden van de hemel, hemelse heerlijkheid en zaligheid, gesproken worden, maar niet als de zonden eens hard aangetast worden of de consciëntie geraakt; of, enige wereldse inzichten van tijdelijke profijt en eer. Zoals nu die smaak in een huichelaar uit een verkeerde oorzaak komt zo is die:

A.2.b.2. niet bestendig, die komt haast wederom te verdwijnen, zodra die oorzaken verdwijnen; Zoals de *smaak in Herodes* tot de predicatie van *Johannes de Doper*, welhaast verdween voor een andere *smaak*, die hij had in het dansen van de dochter van zijn bloedschendige *Herodia*. *Felix* en zijn vrouw *Drusilla* hoorde ook weleens Paulus prediken van het geloof in *Christus*; maar als hij begon te spreken van het *toekomende oordeel*, waar door de consciëntie van *Felix* geraakt werd, toen was het: *Voor ditmaal gaat heen, ect.* Hand.26:25. Maar wat betreft de *smaak* van de Godzaligen, die is bestendig; *haar lust in des Heeren Wet, duurt dag en nacht.* Ps.1:2.

Opweking. Deze dingen dan aldus horende, laten wij opgewekt zijn, om deze rechte gesteldheid van een kind van God uit te drukken, *smakende, dat de Heere goedertieren is.* En waarom niet? Immers wij hebben nog de middelen van de genade, en in dezelve word ons de Heere en dezelfde *goedertierenheid* aan een boetvaardige zondaar op het aller smakelijks voorgesteld; En zij die ons des *Heeren goedheid* in die *genademiddelen* voorstellen, zijn zulke van wie men zeggen moet uit Jes.52:7. *Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten, ect.* Hierbij komt nog, waaraan wij niet twijfelen, de *bevinding*, wat wij wel door ervaring bevonden

hebben, dat onze ziel aangeraakt is geweest met een *geestelijke vreugde*, uit het gevoel van Gods genade; en dergelijke meer. Wat behoort dat alles ons anders te zeggen dan dat wij die gesteldheid van het hart zoeken te bewaren en ons gestadig daarin te oefenen? Deze geestelijke tafel is nog onder ons *gedekt* en de geestelijke *ziels-gerechten* worden nog *opgedist*; daar kunnen dagen komen, dat er een *honger in het land gezonden* wordt en *de tafel* weggenomen, als wanneer men dan wel zou willen *eten* en *smaken de goedertierenheid des Heeren*, maar dan Zijn *strengheid* te moeten *smaken*. Wel aan, *Zie dan de goedertierenheid Gods over u*. Rom.11:32.

O.1. Gij *lusteloos* en *smakeloos* volk wordt dan opgewekt en gaande gemaakt, om niet meer te smaken de zoetheid van de wereldse ijdelheid noch van haar begeerlijkheden, die in zich niet dan bitterheid hebben, evenals dat *boek*, dat *Johannes* werd gegeven om *op te eten*, dat *in zijn mond zoet was als honing*, maar *in zijn buik bitter werd*. Openb.10:10. Laat dan *het kwaad in uw mond niet zoet zijn*. Job.20:12. Maar stelt u liever daarna, om te *smaken*, hoe *goed* en *vriendelijk* God nog tot u is. Laat Zijn *algemene goedheid*, waardoor Hij u nog spaart en wel doet, een trap wezen om op te klimmen tot het proeven van een bijzondere goedheid, tot eeuwige welstand van uw ziel. *Veracht de rijkdom* van Zijn *goedertierenheid* niet meer. Rom.2:4. Maar vervoegt u liever, en dat hoe eerder hoe beter, daar waar *des Heeren goedheid u smakelijk voorgesteld* wordt, dat is in openbare en bijzondere vergaderingen van de gelovigen. En is de oorzaak van uw *smakeloosheid* tot nog toe de kwade gesteldheid van uw geestelijke maag geweest, zoekt dan een hemelse *braakdrank* te verkrijgen, om uit te braken *alle kwaadheid*, *alle bedrog*, *nijdigheid*, *geveinsdheid*, en *alle achterklappingen*, om zo in u te verkrijgen een nieuwe begeerte en *smaak*, volgens de inhoud van de twee voorgaande verzen van dit hoofdstuk. *Legt af alle vuiligheid en overvloed van boosheid*, en *de ontvangt zo met zachtmoedigheid het Woord*, ect. Jac.1:21.

O.2. Gij *wedergeborene kinderen Gods*, wordt mede opgewekt, zowel om uw flauwe smaak, die gij soms in u bevind, opnieuw sterk en gaande te maken, als, om uw geestelijke smaak, die gij doorgaans vindt in het Woord en in de *Heere*, die u in het Woord wordt voorgesteld, en in Zijn *goedertierenheid*, die u daarin verkondigt wordt altijd in een goede staat te bewaren.

Tot het ene en het andere is dienstig:

O.2.a. Dat gij altijd een hoogachting hebt van de genademiddelen, Ja een rechte kennis van de *zoetigheid* die daarin gevonden wordt. Wat het *oordeel* hoogacht, dat zullen de *genegenheden* omhelzen. Als iemand de zoetigheid en smakelijkheid van enig gerecht op de tafel gezet is kent, dan zal hij met *smaak* daarvan *eten*: Zo dan ook hier; kent de *Heere* en Zijn *goedheid*. Ziet de *liefde* en *toegenegenheid* van uw *Jezus*, ect.

O.2.b. Dat gij niet alleen gemeenzame omgang houdt met uw Jezus en met Zijn oprecht volk, maar ook u dichtbij of aan Hem vervoegt. Asaf oordeelde het hem *goed* te zijn *nabij God* te wezen. Ps.73:28. De *Bruid* werd geleid in de *binnen-kamers* van de Koning. Hoogl.1:4. en de *Bruid* wilde eveneens haar gevonden Bruidegom *brengen* in de *binnenste kamer van degene*, die haar *gebaard* had. Hoogl.3:4. Ziet zo'n nauwe gemeenschap moet er zijn tussen Christus en de ziel.

O.2.c. Zijt arbeidzaam in al het geestelijke werk. De ervaring leert ons dat de arbeid van het lichaam de eetlust van de maag opwekken kan om met smaak te eten: Als de ziel ook *werkt om de spijs*, *durende tot in het eeuwige leven*. Joh.6:27. Zo zal de geestelijke begeerte te meer ontstoken worden om goed te smaken, dat de *Heere goedertieren* is. Onder dit werk moet zijn: het bidden om een geestelijk hart.

O.3. Die dan zo'n *smaak* in zich bevinden, laten die dat betonen in deze dingen:

O.3.a. Om voortaan *begerig* te zijn na de geestelijke *melk*, zoals dit Petrus doel is in dit vers, zo is door de vergelijking met het voorgaande vers; *zijt zeer begerig*, ect. *Indien gij anders gesmaakt hebt*, ect. Wie eenmaal een zoete en smakelijke spijs genuttigd heeft die zet zich snel weer aan die tafel.

O.3.b. Door de bijzondere genade en goedertierenheden die in Christus zijn te overdenken, en daaruit zoetigheid te trekken; zoals de beien om honing te vergaderen om verschillende bloemen vliegt.

O.3.c. Door onderlinge samenspraak daarvan te houden; volgens *David's* voorbeeld in Ps.66:16. *Komt, hoort toe, o alle gij die God vreest, en ik zal u vertellen, wat Hij aan mijne ziel gedaan heeft*. Zie ook Mal.3:16.

O.3.d. Door zelf *goedertieren* te zijn aan anderen, die onze *goedertierenheid* smaken moeten, omdat wij *smaken de goedertierenheid van de Heere*. Ziet Col. 3:12. Ef.4:32. en Luc.6:35. Zie van onze goedertierenheid aan andere, in onze verklaring over 1.Cor.13:14. blz.108.

Besluit. Als nu eenieder op zo'n wijze zich komt aan te stellen, wat zal dat anders in hem werken dan dat hij telkens de *goedheid van de Heere* aan zijn ziel smaken zal. Zo dikwijls als hij de *middelen der genade*, in het (al)gemeen gebruikt, of één van Gods Heilige instellingen na behoren waar neemt; Zo menigmaal hij God tot zijn ziel in het Woord hoort spreken, of hij in het gebed tot God spreekt, of de Verbonds zegelen geniet, tot versterking van zijn ziel en geloof, zo zal hij uit het gevoel van Gods genade in zich bevinden met een *onuitsprekelijke en heerlijke vreugde*; Als hij deel heeft aan de *liefde Gods*, die in zijn *hart uitgestort is door de Heilige Geest*. Rom.5:5. en een onderdaan geworden van dat Koninkrijk, dat niet bestaat in *spijs* of in *drank*, maar in *rechtvaardigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest*. Rom.14:7. Ja wat zal die *vreugde en blijdschap* anders zijn dan een voorsmaak en verzekering van die *vreugde* en van die *lieflijkheden* aan Gods *rechterhand*, waarmee de ziel *eeuwiglijk verzadigt* zal worden. Zo dat de ziel in dit opzicht tot zijn troost en verkwikking op vaste grond zal kunnen zeggen met de woorden van onze Catechismus Vraag 58. *Nademaal ik nu het beginsel der eeuwige vreugde in mijn harte gevoel, zal ik na dit leven volkomen zaligheid bezitten, die geen oog gezien, noch geen oor gehoord heeft, noch in geen mensen hart gekomen is, en dat, om God daarin eeuwiglijk te prijzen.*

Wilt u meer lezen:

Download via onderstaande link meer informatie over de 1e Petrus
brief van Dominicus Goltzius

<https://www.depelgrim.com/mth0059-schriftmatige-verklaring-van-1-petrus-d.-goltzius>